Mýty a omyly v ochraně přírody

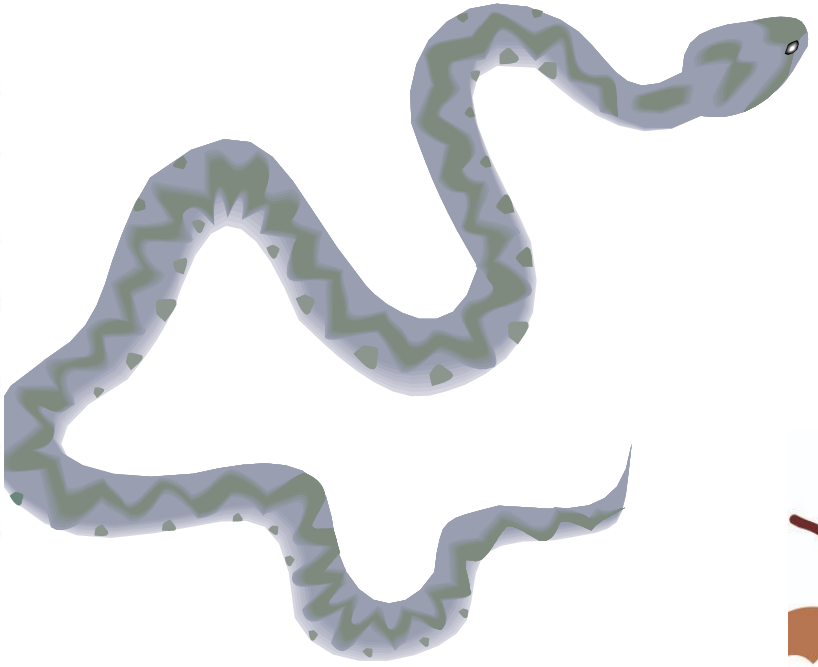

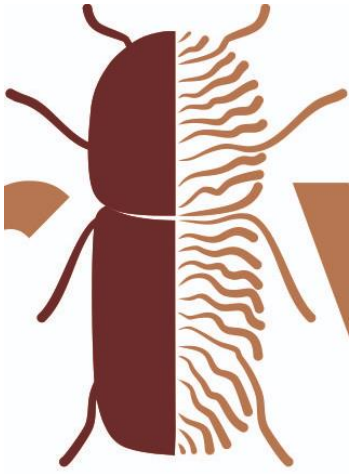

Mojmír Vlašín

Brno 2024

Urbánní a rustikální legenda

Struktura městské legendy je stavěna tak, aby posluchač uvěřil, že příběh je skutečně pravdivý, a jako pravdivý je také předáván dál. Typickým úvodem takového příběhu je sděleni, že se tato historka stala vypravěčovu známému (příteli, rodinnému příslušníkovi a podobně), nikdy se však nejedná o vypravěče samotného.

Rustikální legenda se vždy týká konkrétního místa, které každý zná. (například mokřad Žumpy v Drnovicích)
a nějakého těžko uvěřitelného příběhu (utopený vápeník i s vozem)

Hoax

*označuje nevyžádanou klamavou zprávu
* je formulován tak, aby byl kladně přijat a rozesílán (e-mailem, online zprávami, sdílením na sociálních sítích)
*používá mystifikaci, polopravdy, lež.
* obvykle varuje, informuje o údajném nebezpečí, prosí o pomoc
* hoax je zřejmě zkrácenina „hocus text“ (podvodný text).

Floskule a klišé

Floskule je slohově nadnesený, prázdný obrat, rčení, průpověď či fráze.

* pochází z lat. flosculus (kvítek, ozdoba) a znamenalo původně rétorickou ozdobu.

Klišé znamená stereotyp.

*pochází francouzského cliché. V původním významu v typografii znamenalo destičku s neměnným, často opakovaným textem.

Zmije obecná

Nejčastější urbánní mýtus?

Častá je představa, že ekologové mají farmu, kde množí zmije, které pak v kbelících přenášejí do přírody. Tyto pověsti vznikly podle francouzského sociologa J.N. Kapefererea (odborníka na fámy a legendy) již v roce 1976 ve Francii a odtud se šířily do okolních zemí. Říká se jim „Viper Release Legends“ a dají se objevit téměř ve všech evropských zemích.

Někteří tomu ovšem nechtěně pomáhají

ekolist.cz / publicistika / příroda

titulní strana | zpravodajství | publicistika | zelená domácnost | kultura | kalendář akcí | fotobanka

příroda | rozhovory | eseje | názory a komentáře

Jak jsme vypouštěli zmije obecné

28.4.2016 14:31 (Ekolist.cz)

Pět zmijí obecných, já a kameraman. Minulý pátek jsem spolu s kameramanem, kamarádem a kolegou Vláďou Novým jeli vypustit pět zmijí obecných na svobodu.

Víme, reklamy jsou otravné. A respektujeme, že je máte vypnuté :-) Budeme rádi, když nás podpoříte jinak.

PROSÍME, ZVOLTE VÝŠI SVÉHO DARU. DĚKUJEME

Částka 100 Kč

Někteří tomu pomáhají chtěně

Legenda, že sv. Patrik vyhubil hady v Irsku

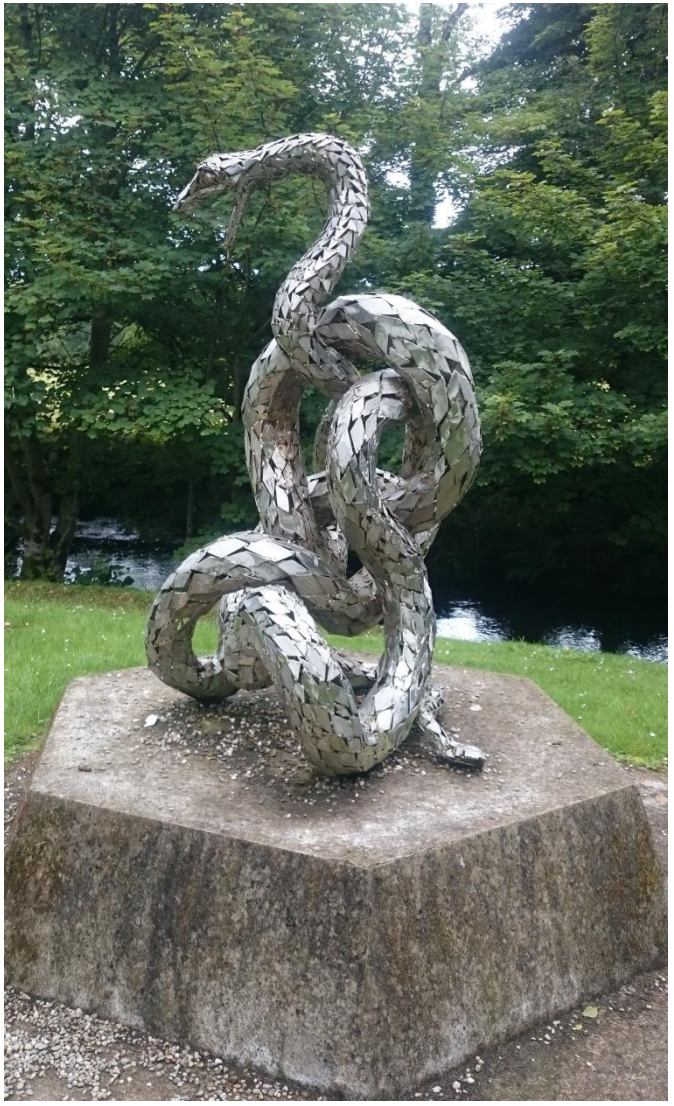

Legenda o Laokoonovi a hadech

Ophiofobie

V tištěných i elektronických mediích jsem v roce 2011 vyzval čtenáře k zasílání fotografií hadů (zmijí), se kterými se setkali v okolí svého bydliště, především na zahrádce a bojí se, že jde o zmije. Nabídl jsem, že je určím, a požádal jsem, aby mi napsali přesnou lokalitu a datum. Sešlo se mi celkem za 14 let 636 údajů o výskytu hadů. Většinou to zmije nebyla

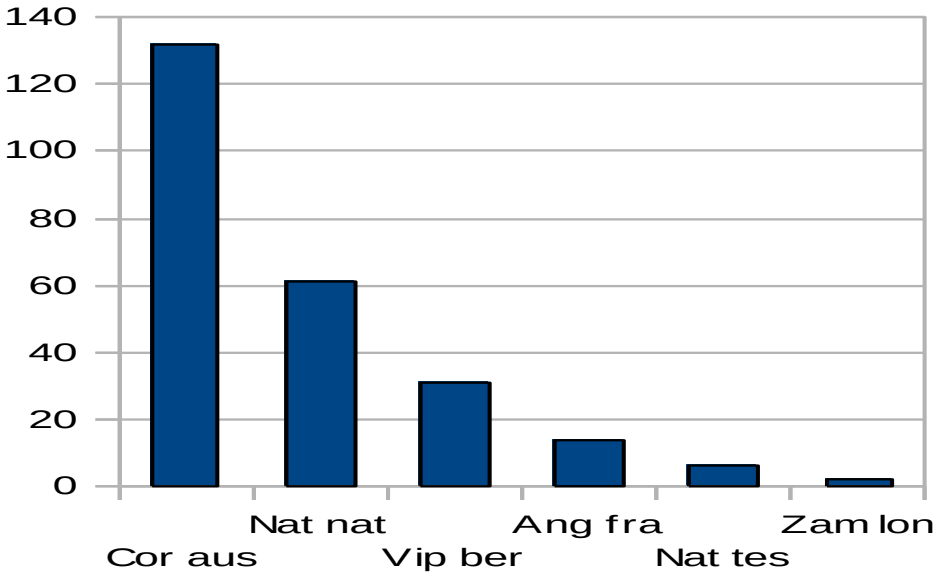

Netopýři

„Netopýři se zamotávají do vlasů. Okusují maso zavěšené v komíně a připravené k uzení. Sají lidskou krev. Přináší neštěstí.“

Netopýři

Ta historka začíná vždy tak: netopýr vletěl některé ženě do účesu, a čím víc se ho snažila vyprostit, tím víc se do vlasů zaplétal. Končí to vždy hrůzostrašným vyprávěním: žena, aby se netopýra nakonec zbavila, musela si krásné dlouhé vlasy nechat ostříhat. Byť jsem intenzivně pátral, nikdy jsem se nebyl schopen osobně potkat s člověkem, kterému by se to stalo. V této pomluvě se zračí spíše odpor k netopýřímu vzhledu než co jiného.

Netopýři

Typický urbánní mýtus

Ochránci přírody škodí rádi

Ochránce přírody baví škodit, na přírodě ani na lidech jim vlastně nezáleží.

„Tyto organizace brzdí výstavbu důležitých dopravních zařízení a snaží se vydírat. Jinými slovy – jsou to organizace, které ve své podstatě škodí.“

Miloš Zeman

Ochránci přírody podvádí

„A co horšího, v noci za svitu reflektorů byli nuceni přesazovat sazenice, které se sázely pod uschlé stromy. Poté se naivním politikům, jako byl například Miloslav Vlček nebo Vladimír Špidla za denního světla demonstrovalo takzvané omlazování šumavského lesa, a to za radostného tleskání obou zmíněných politiků.“

Miloš Zeman

Typický hoax

Floskule

Je to o tom, že ochránci přírody chtějí návrat do jeskyně. Což by mohlo u některých z vás padnout na úrodnou půdu. Řekněme, že ve své podstatě by rádi, kdyby se to týkalo drtivé většiny. Takže asi takhle: s vypětím všech sil se snaží v pokud možno v krátkém časovém horizontu, abychom se vrátiti na stromy. Ekologové - to jsou ti, kteří místním lidem chtějí vzít první poslední, chtějí namísto rudé zavést zelenou totalitu.

Floskule

Je to o tom, že ochránci přírody chtějí návrat do jeskyně. Což by mohlo u některých z vás padnout na úrodnou půdu. Řekněme, že ve své podstatě by rádi, kdyby se to týkalo drtivé většiny. Takže asi takhle: s vypětím všech sil se snaží v pokud možno v krátkém časovém horizontu, abychom se vrátiti na stromy. Ekologové - to jsou ti, kteří místním lidem chtějí vzít první poslední, chtějí namísto rudé zavést zelenou totalitu.

Typický floskuloidní text

Ochránci přírody šíří kůrovce

„Nikdo z Greenpeace se nikdy však nepozastavil nad tím, že na Šumavě,v srdci národního parku, byly záměrným šířením kůrovců zničeny tisíce a tisíce stromů nejen stoletých, ale také například třistaleté smrky na pramenech Vltavy a rozsáhlý prales na Trojmezné.“

Jirsa

Typické klišé

Nejtrapnější klišé o ochráncích přírody

Ochránci přírody by měli v lese (v přírodě) sbírat odpadky

Ukázka z knihy Podivné příhody (s.68)

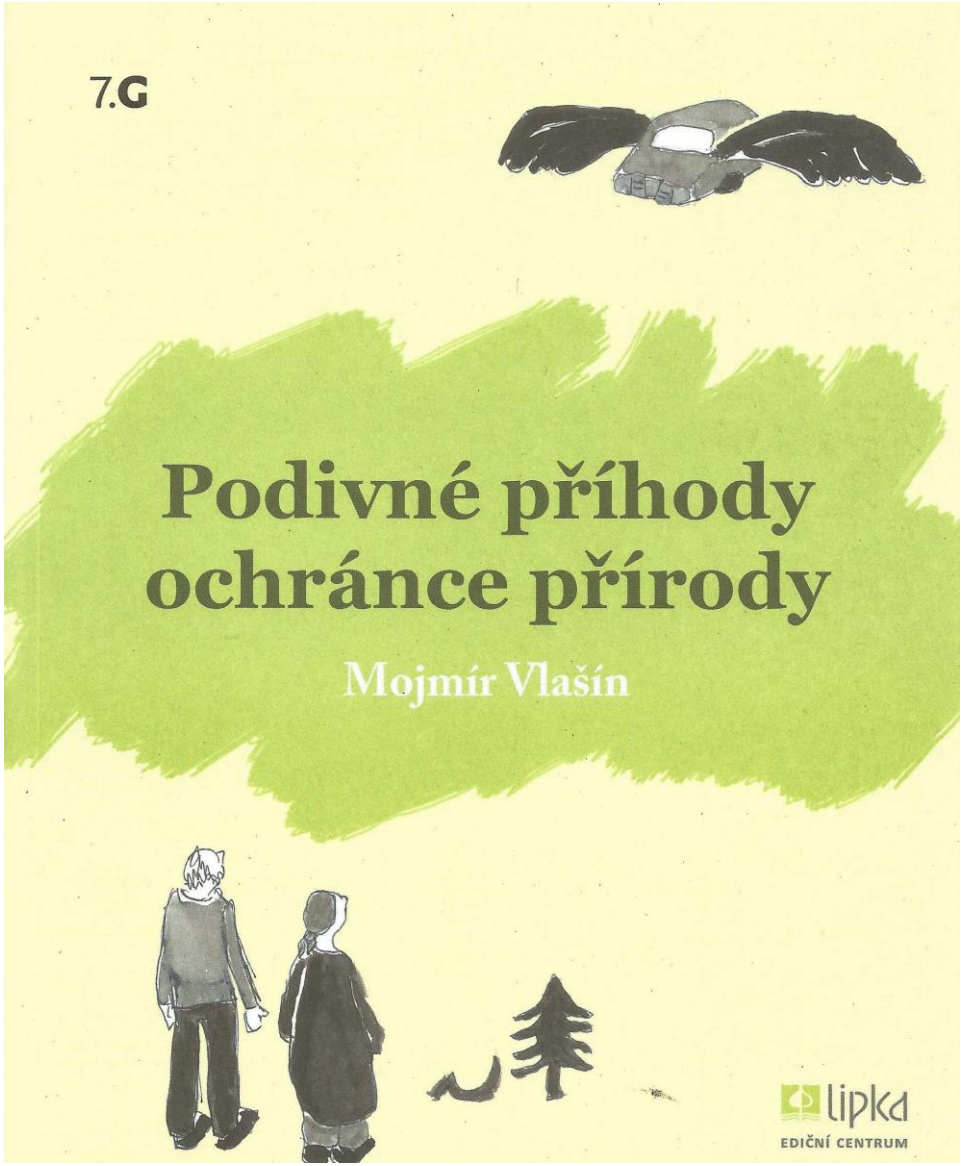

Tři principy ochrany přírody

Územní ochrana
Druhová ochrana
Ochrana přírodních procesů

Tři skupiny mýtů v ochraně přírody

Druhová ochrana

Ochránci přírody roznášejí zmije
Ochránci přírody vypouštějí vlky

V rámci záchranného programu se provádí vypouštění sysla obecného a v minulosti se vysadil bobr evropský a sokol stěhovavý. Zmije, vlk,vydra, ba ani užovka stromová se nevysazují

Územní ochrana

Všechno je chráněno
Všechno je zakázáno

V roce 2023 byla celková rozloha zvláště chráněných území v Česku 1 325 tis. ha, což představuje 16,8 % území ČR.

Ochrana přírodních procesů

Les bez lesníka neroste
Divočina v Evropě neexistuje

Dvě procenta území EU (84 000 km2, více než je rozloha ČR) jsou stále civilizací nedotčenou divočinou a 5 % území by se do stavu divočiny mohlo při důsledné ochraně vrátit.

Spousta lidí (veřejnost) se domnívá, že ochránci přírody by se měli především (ve svém osobním životě) chovat „ekologicky“ (sbírat odpadky, recyklovat, chodit pěšky) a do ostatního (stavby dálnic, kácení stromů, vysoušení mokřadů) by se neměli plést

a také

Veřejnost se domnívá, že soudci by se měli ve svém osobním životě chovat v souladu se zákonem (nekrást, nebrat úplatky, neřídit pod vlivem alkoholu)

ale

Málokdo se domnívá se, že by se soudci neměli starat o kriminální případy (vraždy, loupeže, únosy, podvody)

jak to ?

Je to tím, že ochrana přírody není samozřejmou součástí života

Děkuji za pozornost !

Máte dotazy?
Pokud ne, podělte se o osobní zážitek při střetu s mýtem, hoaxem, floskulí či stereotypem

Mojmír Vlašín
mojmir.vlasin@gmail.com